

Enquête Sociale Impact Covid-19

Februari 2021

Een publicatie van:

POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

Kruidtuinlaan 50 bus 165
B-1000 Brussel
+32 2 508 85 85
vraag@mi-is.be
www.mi-is.be

Volg ons op

Colofon

Hoofdredactie

Emilie Clette, Statisticus

Redactie

Frédéric Swaelens, Statisticus

Jan De Coninck, Woordvoerder

Lay-out

Jan De Coninck, Woordvoerder

Verantwoordelijke Uitgever

Alexandre Lesiw, Voorzitter a.i. POD Maatschappelijke Integratie

Auteursrecht

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de POD Maatschappelijke Integratie.

Uitsluiting aansprakelijkheid

De POD Maatschappelijke Integratie sluit iedere aansprakelijkheid voor schade als gevolg van druk- en zetfouten uit.

Inhoud

Colofon	1
Samenvatting.....	3
Inleiding.....	4
1. Evolutie van het aantal begunstigden	5
1.1 Evolutie van het aantal leefloners.....	5
1.1.1 Evolutie van het aantal volledige en gedeeltelijke leeflonen.....	8
1.2. Evolutie van het equivalent leefloon.....	10
1.3. Evolutie van het aantal tewerkstellingen	11
1.4. Evolutie van de dringende medische hulp	12
1.5. Evolutie van het aantal andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening	12
1.5.1 Voedselhulp.....	14
1.5.2 Schuldbemiddeling	14
1.5.3 Andere	14
2. Evolutie van de in- en uitstroom	16
3. Evolutie van het profiel van de begunstigden.....	17
3.1. Socio-economisch profiel	17
3.2. Socio-demografisch profiel.....	18
4. Andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening: uitgaven en subsidies	21
4.1 Subsidies COVID-maatregelen.....	21
4.2 Subsidies COVID-voedselhulp.....	21
5. Dakloosheid	21
Bijlage: Gegevenstabellen	22

Samenvatting

Dankzij de inspanningen van de OCMW's beschikken we over voldoende data om de situatie op de voet te volgen en gefundeerde projecties op te stellen om maatregelen te nemen die de begeleiding en de ondersteuning van de hulpbehoevenden verbeteren. De Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie bedankt daarom de OCMW-medewerkers van harte voor hun vrijwillige deelname aan deze enquête.

1. Meer en meer mensen waren in 2020 volledig afhankelijk van een leefloon.

De enquêtegegevens tonen aan dat tijdens de lockdown het aantal leefloners met net geen 5.000 personen steeg. Tegelijkertijd observeren we in diezelfde periode een verschuiving in de samenstelling van de populatie van mensen met een gedeeltelijk leefloon naar een volledig leefloon.

Onder de begunstigden van een gedeeltelijk leefloon is het aantal mensen gehalveerd dat een leefloon ontvangt aanvullend op een inkomen uit arbeid. Het aantal mensen dat een leefloon ontvangt aanvullend op een werkloosheidsuitkering verdubbelde. Na het beëindigen van de lockdown werd deze trend omgebogen, weliswaar zonder terug te keren tot het niveau van vóór de crisis.

2. Sterke stijging van de andere hulp- en dienstverlening

De meest opvallende stijging is te zien bij het aantal mensen dat een andere hulp- of dienstverlening ontvangt. Hun aantal is gestegen van ongeveer 160 000 in januari 2020 tot ongeveer 215 000 in december 2020 (+34,4%). De meest verstrekte soorten steun zijn voedselhulp (+68,0%), financiële steun (+51,3%) en schuldbemiddeling (+27,0%).

Deze verschillende soorten hulp zijn niet synchroon toegenomen. Zo steeg tijdens de eerste golf eerst de voedselhulp sterk. De toename van het aantal tussenkomsten in de schuldbemiddeling werd pas vanaf de zomermaanden vastgesteld. De bijkomende financiële hulp steeg vooral in de laatste maanden van 2020 (tegelijk met een nieuwe sterke stijging van de voedselhulp).

Voor heel 2020 meten we voorts nog een stijging van 15,9% van de tussenkomsten in de dringende medische hulp op.

3. Steeds meer mensen die een job hadden zochten hulp tijdens de lockdown.

De nieuwe aanvragers zijn hoofdzakelijk mensen die vroeger werk hadden, werkloos waren, een andere sociale uitkering ontvingen of geen inkomen hadden. Veranderingen aan de financiële situatie van het gezin liggen mogelijk anderszins aan de basis. Specifieke statussen zoals zelfstandigen of kunstenaars blijven slecht vertegenwoordigd. Tijdens de twee golven van het coronavirus (vooral de eerste) waren mensen met een baan in verhouding groter onder de nieuwe aanvragers, in tegenstelling tot mensen zonder inkomen (in verhouding groter buiten de golven).

Inleiding

Deze enquête werd in het leven geroepen om in de context van de huidige gezondheidscrisis snel over een overzicht te kunnen beschikken van zowel het aantal personen als van de situatie van deze personen die een steunaanvraag bij het OCMW indienen. De data stelt de POD Maatschappelijke Integratie (POD MI) in staat om snel op de bal te kunnen spelen en samen met de bevoegde Minister en interdepartementale overlegplatformen aangepaste maatregelen in te voeren om de begeleiding en de ondersteuning van de hulpbehoevenden te verbeteren.

Dit rapport omvat de evolutie van het aantal begunstigen en van de nieuwe aanvragen volgens het soort verstrekte hulp, alsook informatie over de socio-economische situatie vóór de steunaanvraag, de uitgaven in verband met bepaalde soorten toegekende hulp en de bepalingen in verband met dakloosheid. De enquêtegegevens worden waar nuttig aangevuld met administratieve gegevens die hoofdzakelijk betrekking hebben op de evolutie van de verschillende profielen van leefloners die de POD MI kan onderscheiden.

Om de toestroom van de nieuwe aanvragen op te vangen, werd door de Federale Overheid de regelgeving en termijnen versoepeld zodat de OCMW's zo snel en zo veel mogelijk personen in nood konden helpen. Het was daarom belangrijk om sneller uitgebreide feedback te krijgen over de ontwikkelingen op het terrein dan via het gegevensverzamelingsproces gebaseerd op het doorsturen van de terugbetalingsaanvragen van de OCMW's aan de POD MI. Om aan dit probleem tegemoet te komen, werd met deze enquête een beroep gedaan op de OCMW's om mee de noden in kaart te brengen.

De deelnemende OCMW's worden verzocht om de gegevens in te vullen waarover zij beschikken voor de 3 maanden die voorafgaan aan de lopende maand. Deze 3 maanden komen overeen met een periode waarbinnen de gegevens van de POD MI nog niet gestabiliseerd zijn omwille van het administratieve proces dat een hulpaanvraag bij het OCMW doorgaans doorloopt (hulpaanvraag, sociaal onderzoek, rapportage, beslissing raad, uitbetaling, terugbetalingsaanvraag bij de POD MI, ...). De enquête komt zo tegemoet aan de dringende nood om deze periode te overbruggen.

Dankzij de vele inspanningen van de OCMW's beschikken we over voldoende data om de situatie op de voet te volgen. Zo is het aantal respondenten gestegen van 25 OCMW's (in april 2020) tot meer dan 320 OCMW's, wat samen goed is voor ongeveer 75% van de leefloners.

Alle cijfers die in deze nota worden voorgesteld, hebben betrekking op heel België (en niet enkel op de steekproef). Het grote aantal respondenten heeft de statistische representativiteit namelijk sterk verbeterd en heeft het mogelijk gemaakt om de meeste gegevens van de steekproef met voldoende precisie te extrapoleren naar het hele grondgebied.

Alle enquêtegegevens die aan de basis liggen van de verschillende illustratieve grafieken in dit document zijn te vinden in de tabellen in de bijlage.

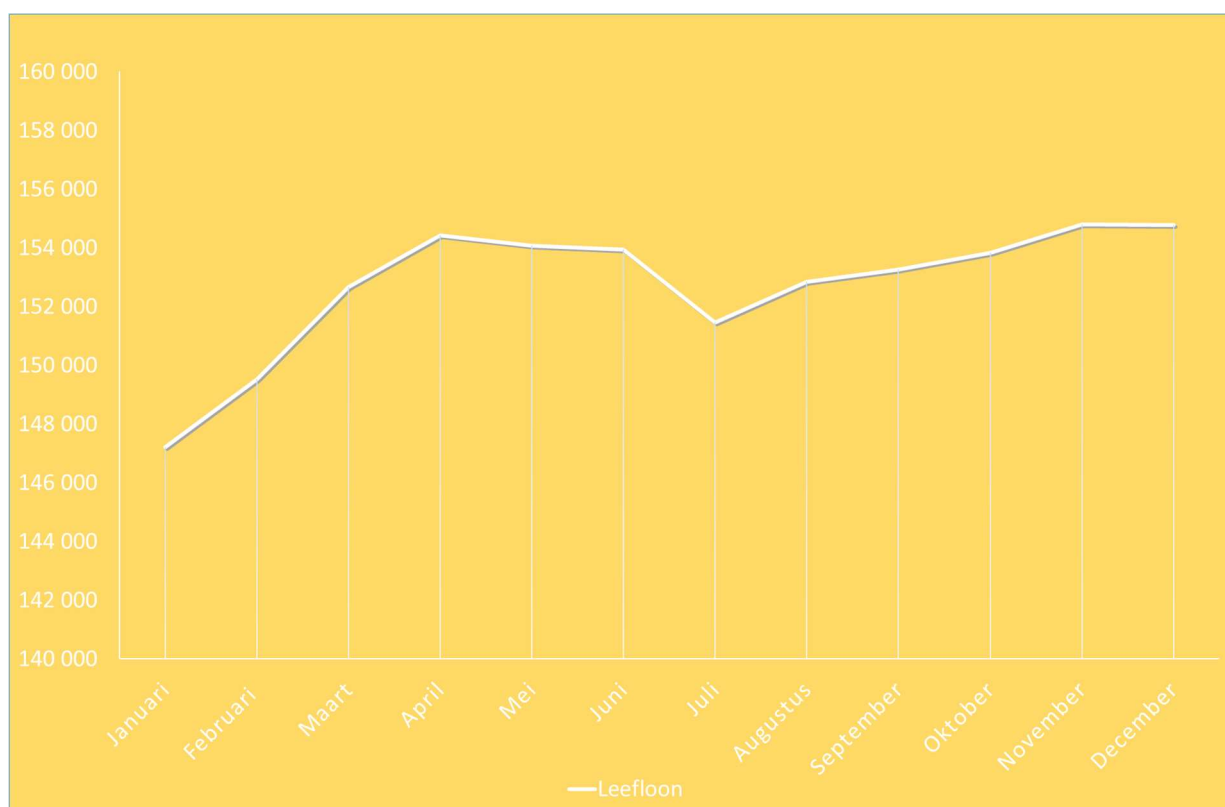

1. Evolutie van het aantal begunstigden

De resultaten van de enquête maken het mogelijk om de evolutie te berekenen van het aantal personen dat hulp ontvangt in de steekproef voor verschillende soorten hulp. In dit document herhalen we deze waarvoor het antwoordpercentage voldoende representatief is.

1.1 Evolutie van het aantal leefloners

De enquêtegegevens tonen aan dat tijdens de lockdown het aantal leefloners van februari tot april met ongeveer **5.000 personen** toenam. Hun aantal daalde daarna recht evenredig van april tot juli, maar minder dan we doorgaans voor deze periode verwacht hadden in een normaal jaar. Vanaf augustus is het aantal begunstigden opnieuw gestegen om in december een aantal te bereiken dat hoger is dan de piek die we in april konden optekenen.

Grafiek 1 : Evolutie van het aantal begunstigden van een leefloon (2020, enquêtegegevens)

Administratieve data:

De stabiele administratieve gegevens waarover de POD MI beschikt en trager binnenkomen, bevestigen de bijzonder grote stijging van het aantal leefloners die we in tabel 2 kunnen vaststellen van februari tot april met +3,7 % terwijl de groei over deze periode onder andere omstandigheden gemiddeld +0,6 % bedraagt.

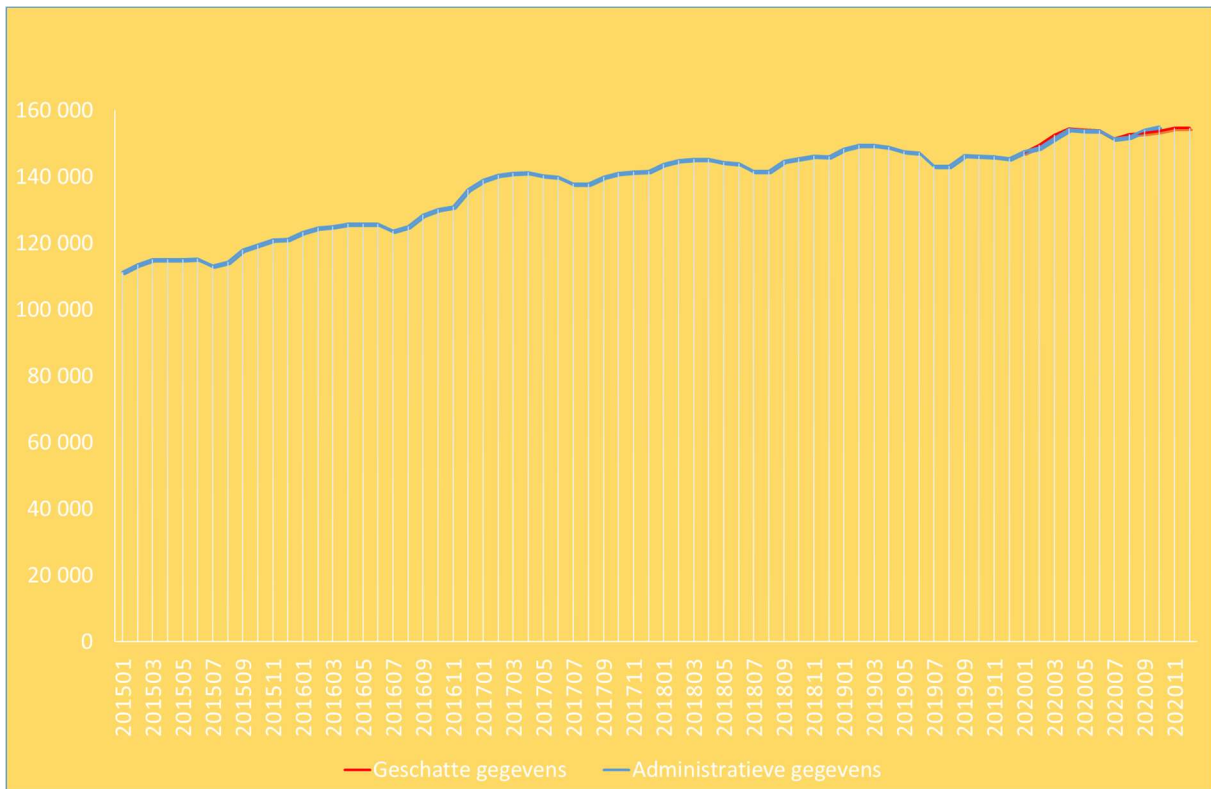
We stelden weliswaar een omgekeerde dynamiek **voor** en **na** de maand februari vast.

Het aantal leefloners was in dalende lijn gedurende de 3 laatste maanden van 2019 (-0,6% vs. gemiddeld +2,2% over de afgelopen 10 jaar). De daaropvolgende stijging van december 2019 tot

februari 2020 was kleiner dan het gemiddelde dat we tijdens de laatste 10 jaar voor deze periode konden vaststellen (+2,0% vs. +3,3%).

De daarna volgende stijging van februari tot april ligt, daarentegen, duidelijk boven de seizoensgemiddelden die we in de administratieve gegevens (cfr supra) steeds kunnen terugvinden. De daling van april tot juli die daarop is gevolgd is kleiner dan diegene die gemiddeld werd vastgesteld in deze tijd van het jaar (-1,8 % vs. gemiddeld -3,1 % tussen april en juli).

Hoewel de tendensen in de enquête zich globaal boven de seizoensgemiddelden uit de administratieve gegevens sinds februari-maart bevinden, is de evolutie van de laatste maanden slechts matig verschillend van de seizoenschommelingen die de laatste jaren werden vastgesteld, zoals hieronder in de grafiek te zien is:

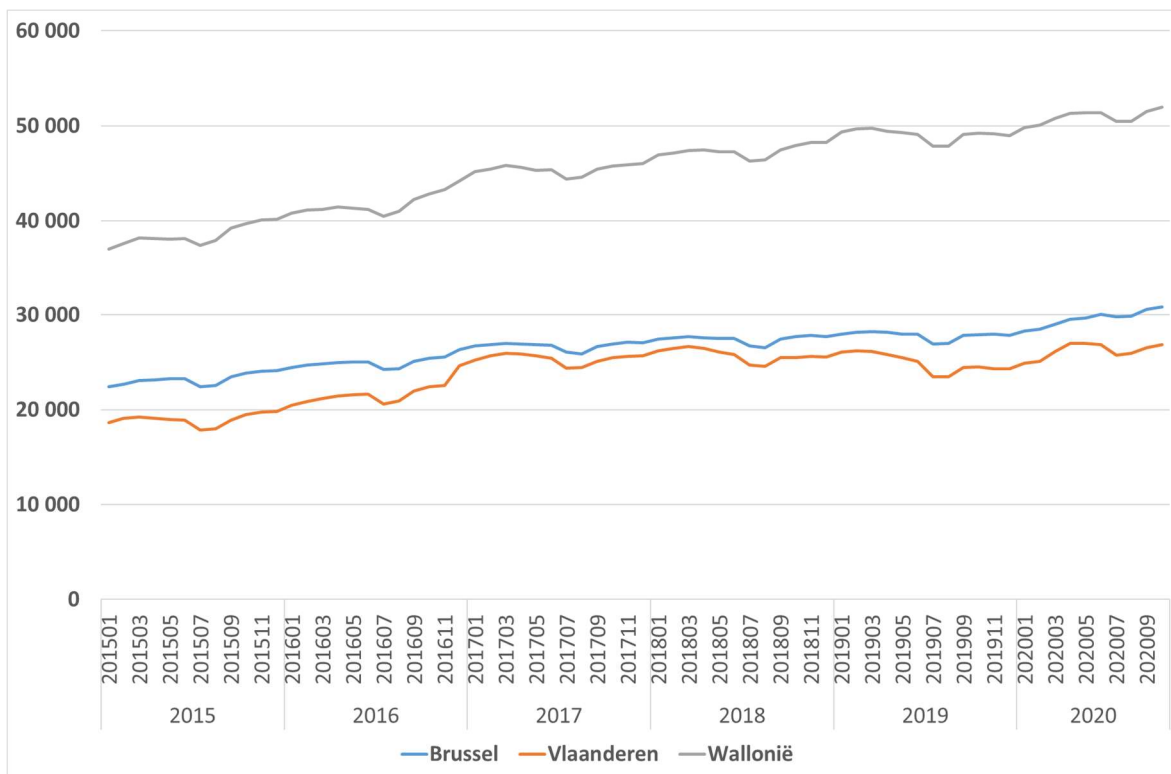

Grafiek 2: Evolutie van het aantal leefloners (2015-2020)

Administratieve data:

De evolutie op het niveau van de gewesten toont aan dat het aantal leefloners tijdens de lockdown in Vlaanderen sneller is gestegen dan in de andere twee gewesten. Daarna is hun aantal het sterkst gedaald in Vlaanderen. De meest recente gegevens zouden opnieuw een soortgelijk fenomeen kunnen vertonen, maar dan op een kleinere schaal dan wat we tijdens de eerste golf van het coronavirus vaststelden.

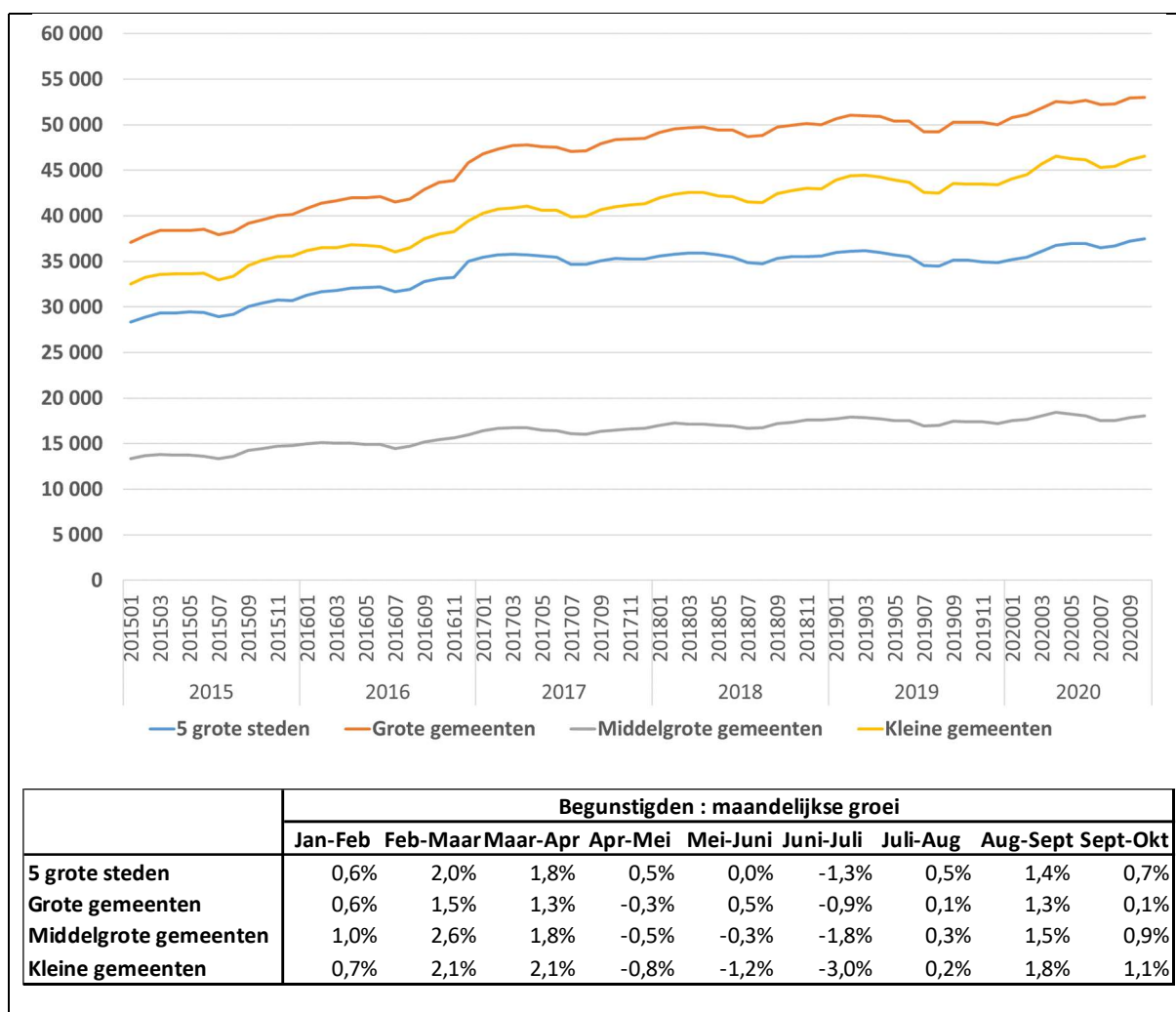

	Begunstigden : maandelijkse groei								
	Jan-Feb	Feb-Maar	Maar-Apr	Apr-Mei	Mei-Juni	Juni-Juli	Juli-Aug	Aug-Sept	Sept-Okt
Brussel	0,8%	1,9%	1,6%	0,6%	1,3%	-0,9%	0,2%	2,3%	0,8%
Vlaanderen	1,0%	4,0%	3,4%	0,0%	-0,5%	-4,2%	0,7%	2,3%	1,3%
Wallonië	0,5%	1,5%	0,9%	0,2%	0,0%	-1,7%	-0,1%	2,1%	0,8%

Op het niveau van de grootteclusters werden de kleine en middelgrote gemeenten tijdens de lockdown meer getroffen dan de 5 grote steden (Antwerpen, Brussel, Charleroi, Gent, Luik) en de grote gemeenten. Net als bij de regio's is er ook bij deze twee grootteclusters sprake van een grotere daling in de daaropvolgende maanden, alsmede van een grotere stijging bij het begin van de tweede golf.

1.1.1 Evolutie van het aantal volledige en gedeeltelijke leeflonen

Hoewel het aantal leefloners over het algemeen een positieve groei kent, daalt het aandeel personen die slechts een gedeeltelijk leefloon ontvangen daarentegen sinds het begin van de crisis (25,6% in mei tegenover 27,6% in februari) alvorens opnieuw te stijgen (29,9% in oktober).

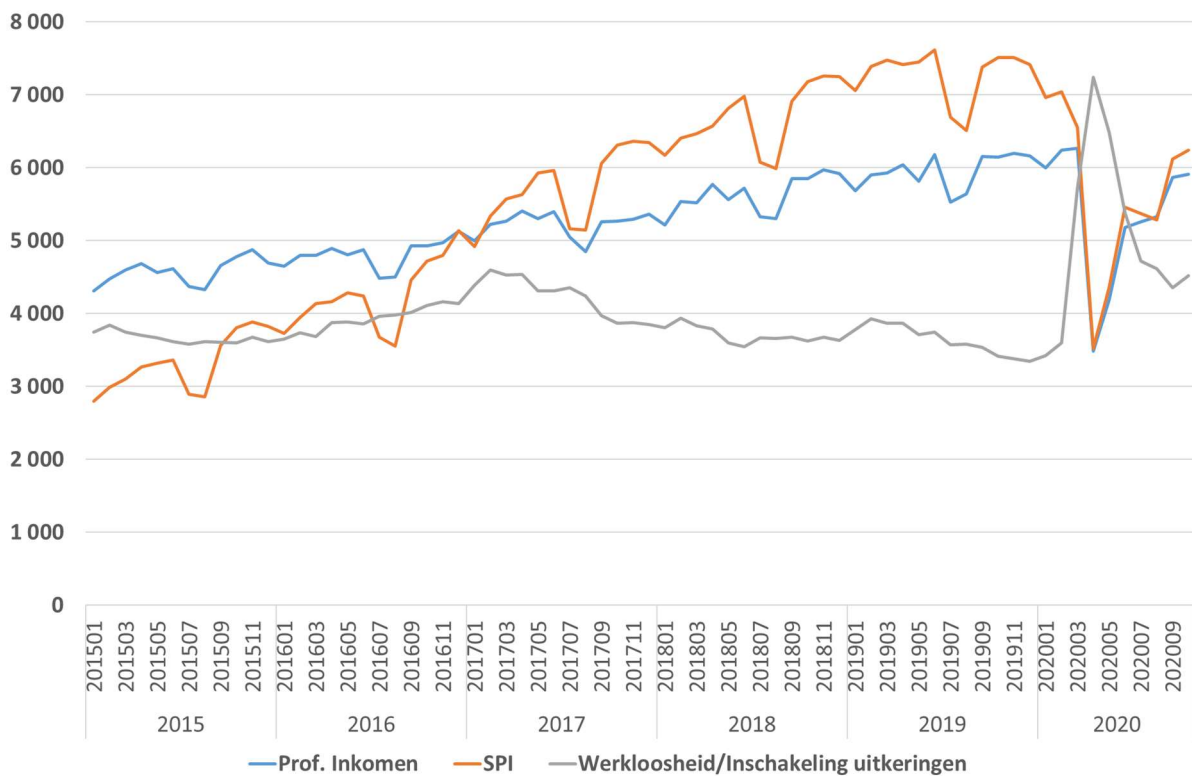
Via de administratieve gegevens kunnen we dit fenomeen in detail bestuderen.

Administratieve data:

Een gedeelte van de begunstigen die hun beroepsinkomen hebben verloren, zijn overgegaan van een gedeeltelijk leefloon naar een volledig leefloon. Dit verklaart echter slechts een gedeelte van de stijging van het aantal volledige leeflonen in maart en in april 2020. Het aantal volledige leeflonen is gestegen met +5,6%, terwijl het aantal gedeeltelijke leeflonen gedaald is met 1,7%. Het verschijnsel keert om van april tot juni met -1,6% voor personen met een volledig leefloon en +4,0% voor personen met een aanvullend leefloon.

Tussen haakjes: onder de gedeeltelijke leeflonen is het aantal begunstigen met aanvullende werkloosheid gestegen met 101,2% van februari tot april. Deze **spectaculaire** stijging compenseert gedeeltelijk de dalingen van het aantal begunstigen met al dan niet vrijgestelde beroepsinkomens: respectievelijk -49,9 % en -44,2 %. Het fenomeen is sinds april omgekeerd zonder terug te komen tot op het niveau van voor de crisis. De aanvullende leeflonen met een inkomen stegen met 77,1% (vrijgesteld) en met 69,6% (niet vrijgesteld), terwijl de aanvullende werkloosheid daalt met 37,6%.

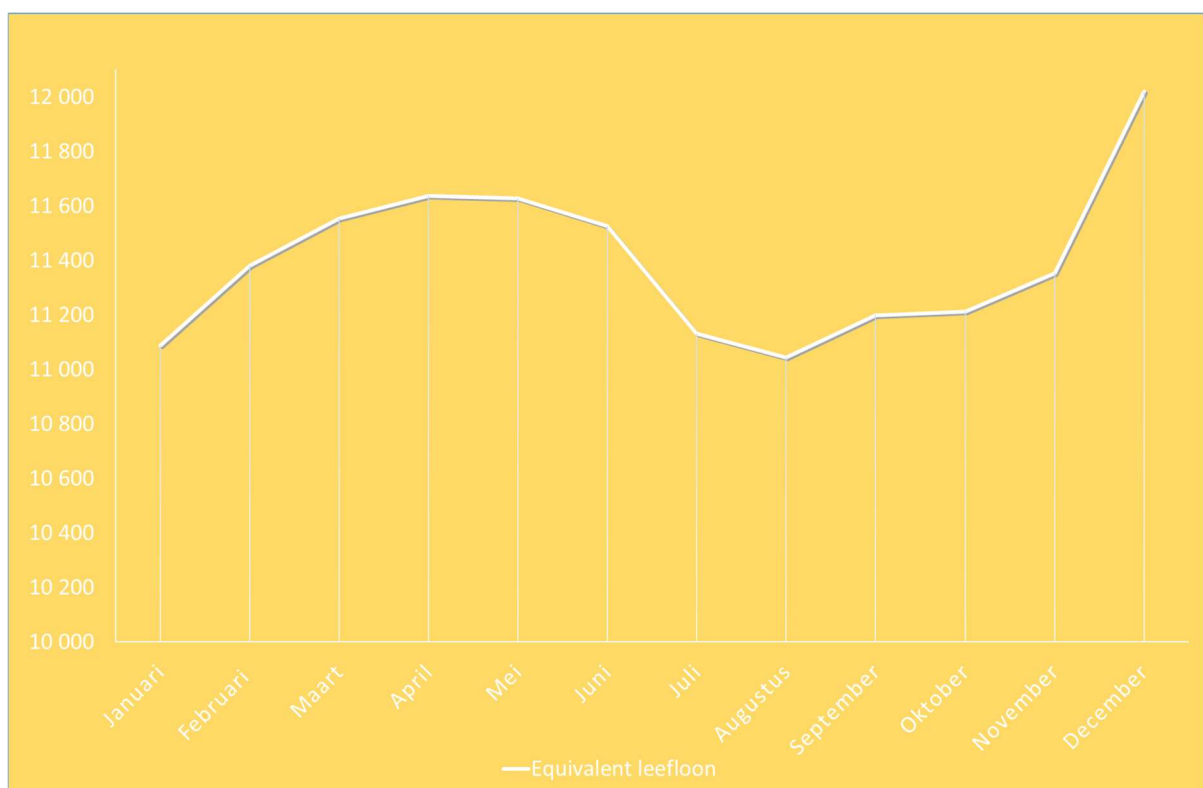
Concreet observeren we tijdens de crisis een verschuiving binnen de populatie van het aantal personen met een aanvullend leefloon, naar een volledig leefloon of een leefloon in combinatie met een kleine werkloosheidsuitkering.

Na de lockdown keert deze tendens om. Het aandeel van de aanvullende leeflonen neemt opnieuw toe, evenals binnen deze groep het aandeel van de leefloners dat een inkomen uit arbeid aanvult, zonder evenwel terug te keren naar het niveau van vóór de crisis. Deze vormen van integratietrajecten, die mensen in staat stellen om hun leefloon aan te vullen met een paar uur werk, met het oog op hun re-integratie in de samenleving, zijn sterk getroffen.

Twee bevolkingsgroepen worden bijzonder getroffen door de gezondheidscrisis. Enerzijds personen die reeds een beperkt leefloon ontvingen als aanvulling op een ontoereikend inkomen. Zij hebben dit inkomen tijdens de lockdown tijdelijk of definitief hebben verloren en moesten daarom overstappen op een volledig leefloon of op een inkomen aangevuld met een werkloosheidsuitkering. Anderzijds zijn er kwetsbare personen die hun inkomen hebben zien slinken als gevolg van de gezondheidscrisis en die dankzij het OCMW een aanvullend of zelfs volledig leefloon hebben kunnen krijgen.

1.2. Evolutie van het equivalent leefloon

De begunstigden van een equivalent leefloon (voor personen die legaal in België verblijven maar die niet aan alle voorwaarden van het leefloon voldoen zoals bijvoorbeeld nationaliteit, leeftijd, ...) volgen een tendens die gelijklopend is met de leefloners, maar dan voor een kleinere populatie. Hun aantal nam toe tot april waarna het daalde tot een peil tijdens de zomermaanden dat lager is dan waarmee men het jaar aanving. Vanaf september zette een stijging zich opnieuw in om in december terug boven het maximaal aantal begunstigden van april uit te komen.

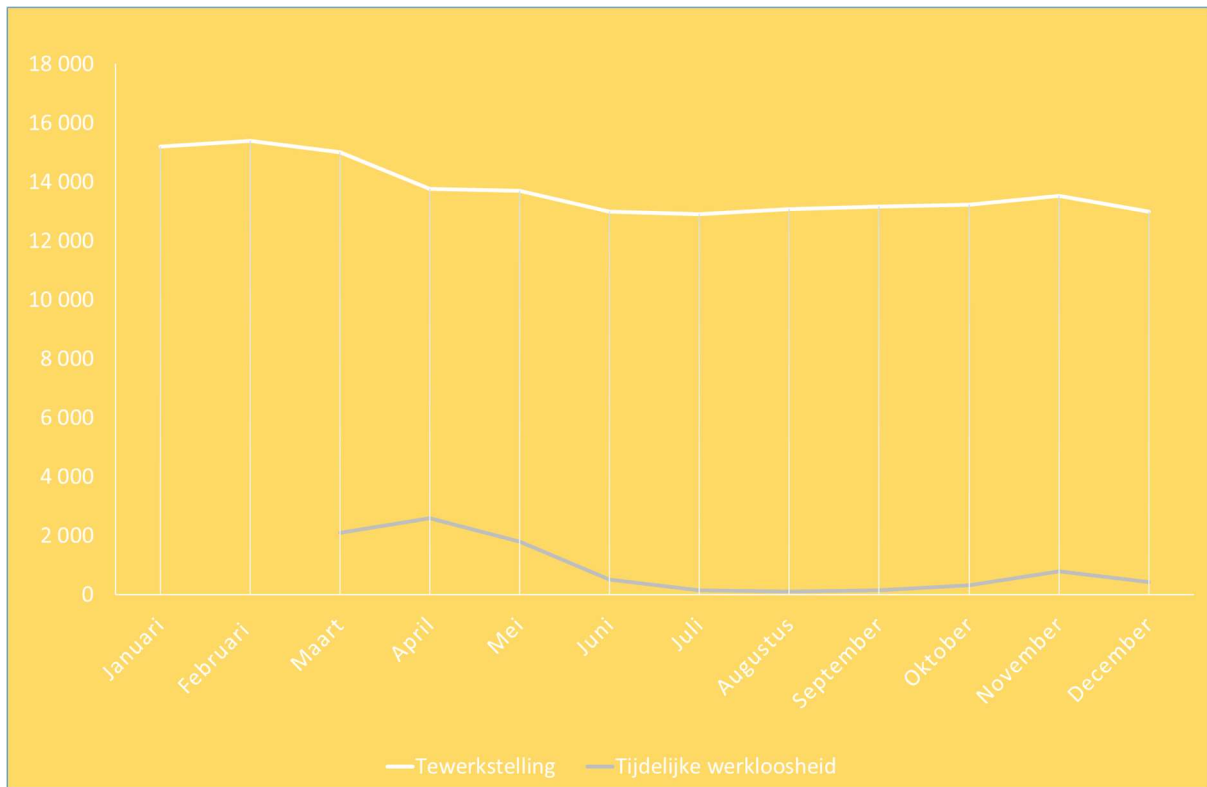

Grafiek 3 : Evolutie van het aantal begunstigden van een equivalent leefloon (2020-enquêtegegevens)

1.3. Evolutie van het aantal tewerkstellingen

De tewerkstellingen via het OCMW, die stijgen sinds het begin van het jaar, zijn voortdurend gedaald sinds maart, in het bijzonder in april en juni. De tijdelijke tewerkstellingen hebben in april een piek gekend: zij bedroegen toen 18,8 % van de tewerkstellingen. Daarna daalden zij, alvorens in november weer te stijgen tot een nieuwe, lagere piek van 5,8% van het aantal nieuwe tewerkstellingen.

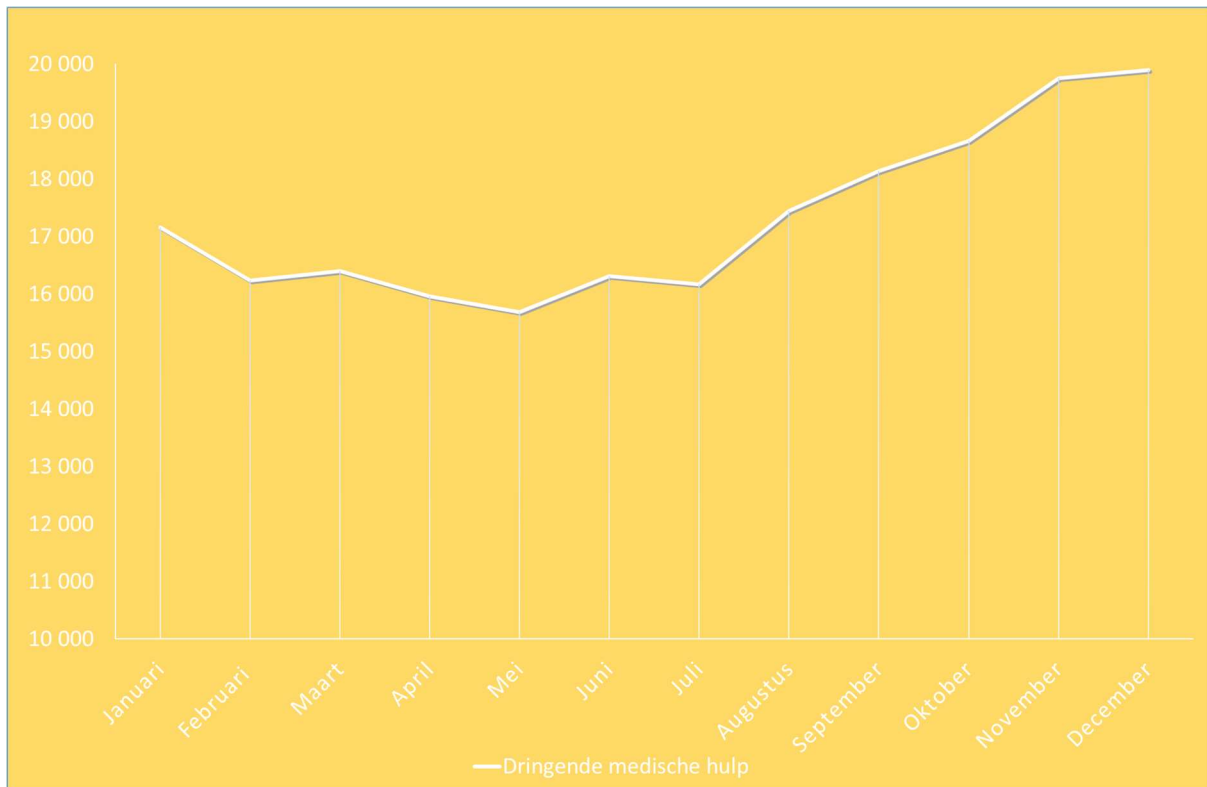

Grafiek 4 : Evolutie van het aantal begunstigden van een tewerkstelling via het OCMW (2020 – enquêtegegevens)

1.4. Evolutie van de dringende medische hulp

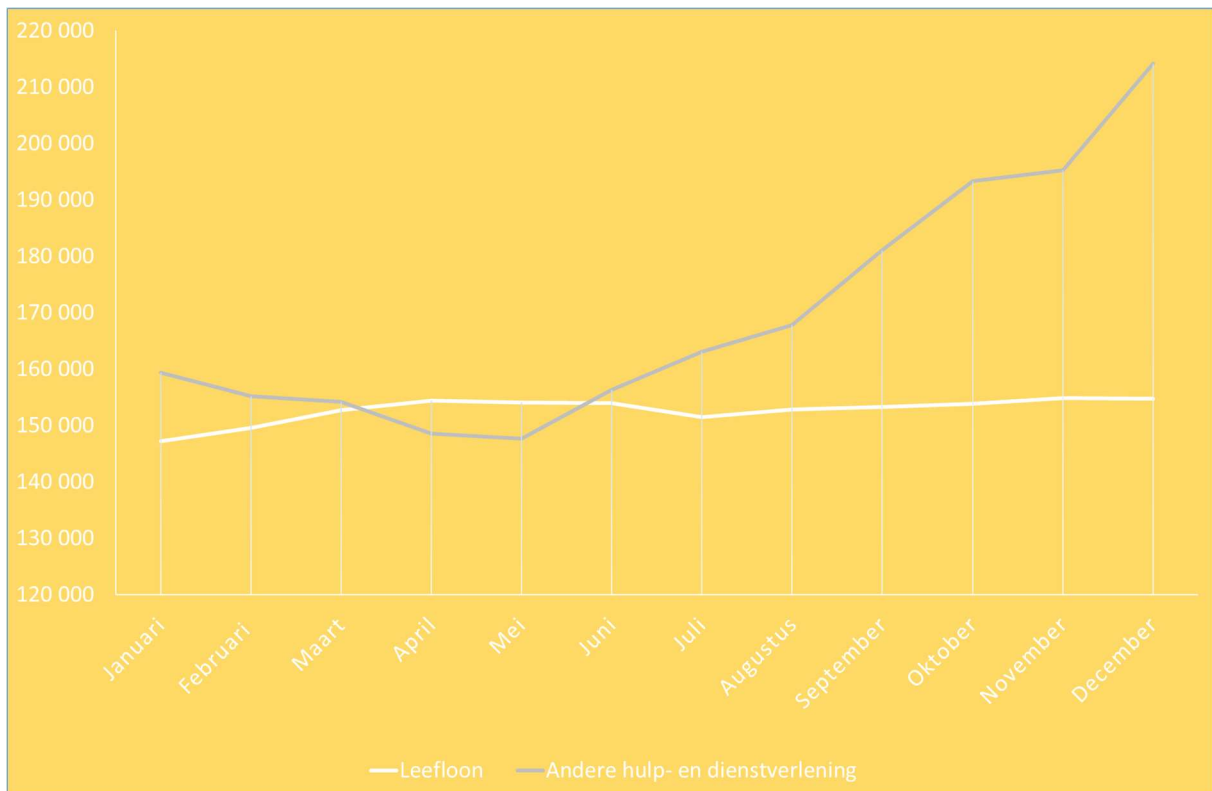
De dringende medische hulp, in de vorm van een financiële tussenkomst van het OCMW in de medische kosten van een persoon die illegaal in België verblijft, daalde globaal genomen gedurende de eerste helft van het jaar. Vanaf juni stegen de tussenkomsten opnieuw (in het bijzonder in augustus en november) om zo in december een toename van 16% op te tekenen ten opzichte van het begin van het jaar.

Grafiek 5 : Evolutie van het aantal begunstigden van een dringende medische hulp, requisitoria inbegrepen (2020 – enquêtegegevens)

1.5. Evolutie van het aantal andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening

Van de andere soorten hulp- en dienstverlening (schuldbemiddeling, voedselhulp, ...) werden geen administratieve gegevens in dit rapport opgenomen omdat de POD MI helemaal niet of slechts gedeeltelijk over deze data beschikt op het moment dat deze enquête werd gelanceerd. Ondanks het feit dat de studiedienst de enquêteresultaten niet kan kalibreren met administratie data, levert het aangeleverde materiaal toch waardevolle informatie op voor het analyseren van de tendensen, de orde van grootte van het aantal begunstigden, informatie waarvan we tot nu toe nog weinig of geen kennis hadden. Over het algemeen heeft de evolutie van het totale aantal begunstigden van deze andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening, hoewel die fluctueerde, een **omgekeerde tendens** gevolgd dan die van het aantal leefloners tijdens de eerste helft van het jaar: een dal-periode van maart tot mei om nadien weer het niveau te bereiken van het begin van het jaar in de zomermaanden.

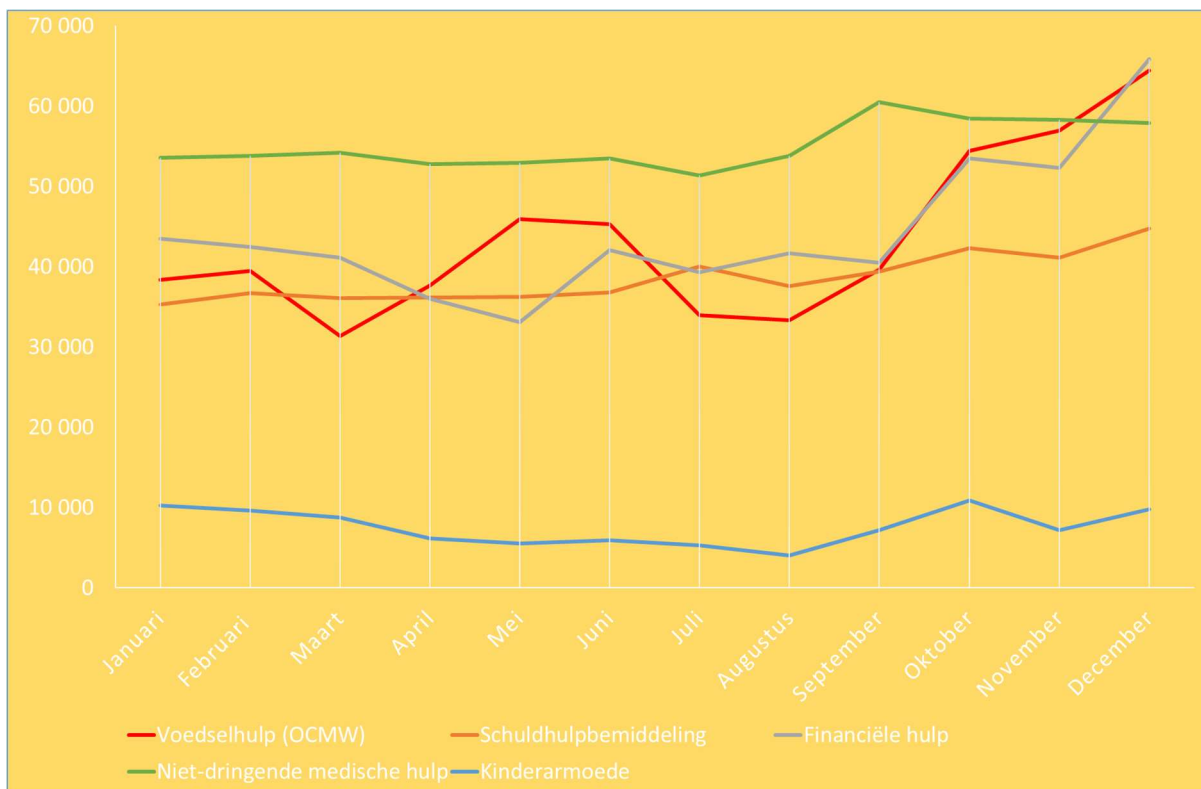

Grafiek 6 : Evolutie van het aantal leefloners en het aantal begunstigden van andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening (2020, enquêtegegevens)

Sinds juni is er een voortdurende toename van de andere hulpverleningen. Zoals de grafiek aantoont is deze aanzienlijk hoger dan het leefloon. Dit kan in verband worden gebracht met de invoering van diverse subsidies die naar aanleiding van de gezondheids crisis ter beschikking werden gesteld van de OCMW's (zie punt 4). Het aantal begunstigden van ten minste één aanvullende sociale steunmaatregel ligt in december 34,4% hoger dan aan het begin van het jaar. Tussen twee derde en drie vierde van hen ontvangt enkel en alleen deze steun (zij ontvangen geen (equivalent) leefloon, noch een tewerkstellingsmaatregel). Wij vestigen dus de aandacht op een groep mensen die grotendeels onder de radar van de administratieve statistieken blijft: mensen die geen recht hebben op Maatschappelijke Integratie of Maatschappelijke Hulp, maar die zich toch tot het OCMW moeten wenden voor steun.

We nemen om deze stijgingen beter te duiden twee belangrijke maatregelen onder de loep: de **voedselhulp** en de **schuldbemiddeling**.

Grafiek 7 : Evolutie van het aantal begunstigden van andere maatschappelijke hulp- of dienstverlening per type (enquetegegevens).

1.5.1 Voedselhulp

We observeerden tijdens de lockdown-periode in maart een dip in het aantal mensen die een beroep deden op de voedselhulp via de OCMW's. Daarna bleef het aantal personen dat voedselhulp heeft ontvangen gestaag stijgen tot een piek in mei en juni en opnieuw een dip in juli-augustus. De voedselhulp is sinds september (en vooral in oktober) sterk gestegen en bereikte in december een niveau dat 68,0% hoger lag dan aan het begin van het jaar.

Deze cijfers liggen weliswaar lager dan de totale voedselhulp die in België wordt verdeeld aangezien de data enkel de hulpverlening via het OCMW omvat en niet de vele bedelingen van andere organisaties, voedselbanken en verschillende privé-initiatieven. De toename van de door de OCMW's verstrekte voedselhulp werd ook mogelijk gemaakt door de invoering van een uitzonderlijke subsidie voor voedselhulp in de context van de gezondheids crisis (zie punt 4.2).

1.5.2 Schuldbemiddeling

Het aantal dossiers voor schuldbemiddeling stijgt globaal genomen sinds juli sterk. Hierbij wordt uitgegaan van een groot aantal personen in nood die zowel tijdens als net na de lockdown-periode geconfronteerd werden met opstapelende kosten en pas tijdens de zomerperiode een steunaanvraag bij het OCMW indienden. Deze algemene opwaartse trend hield aan tot het einde van het jaar, toen het bereikte niveau 27,0% hoger was dan aan het begin van het jaar.

1.5.3 Andere

Evenals de voedselhulp vertoont ook de financiële hulp grote schommelingen, maar over het geheel genomen is er een zeer sterke stijging geweest. Het aantal steunmaatregelen lag in december 51,3%

hoger dan in januari. Ook hier kan de invoering van een uitzonderlijke subsidie in het kader van de gezondheids crisis (in dit geval de algemene subsidie Covid 19, cf. punt 4.1) gedeeltelijk verklaren waarom deze stijging mogelijk was.

Andere maatschappelijke hulp- en dienstverleningen zoals de niet-dringende medische hulp (inclusief reparatoria) en de hulp in verband met kinderarmoedebestrijding daalden globaal in de eerste helft van het jaar, maar stegen daarna weer. Voor niet-dringende medische hulp veronderstellen wij dat niet-spoedeisende zorg werd uitgesteld tijdens de lockdown periode waardoor een vertraagde toename in de zomermaanden werd veroorzaakt. De steun voor kinderarmoede is gekoppeld aan de schoolcyclus, zodat het consequent is om in augustus en september/oktober een stijging te zien tot het niveau dat aan het begin van het jaar werd waargenomen.

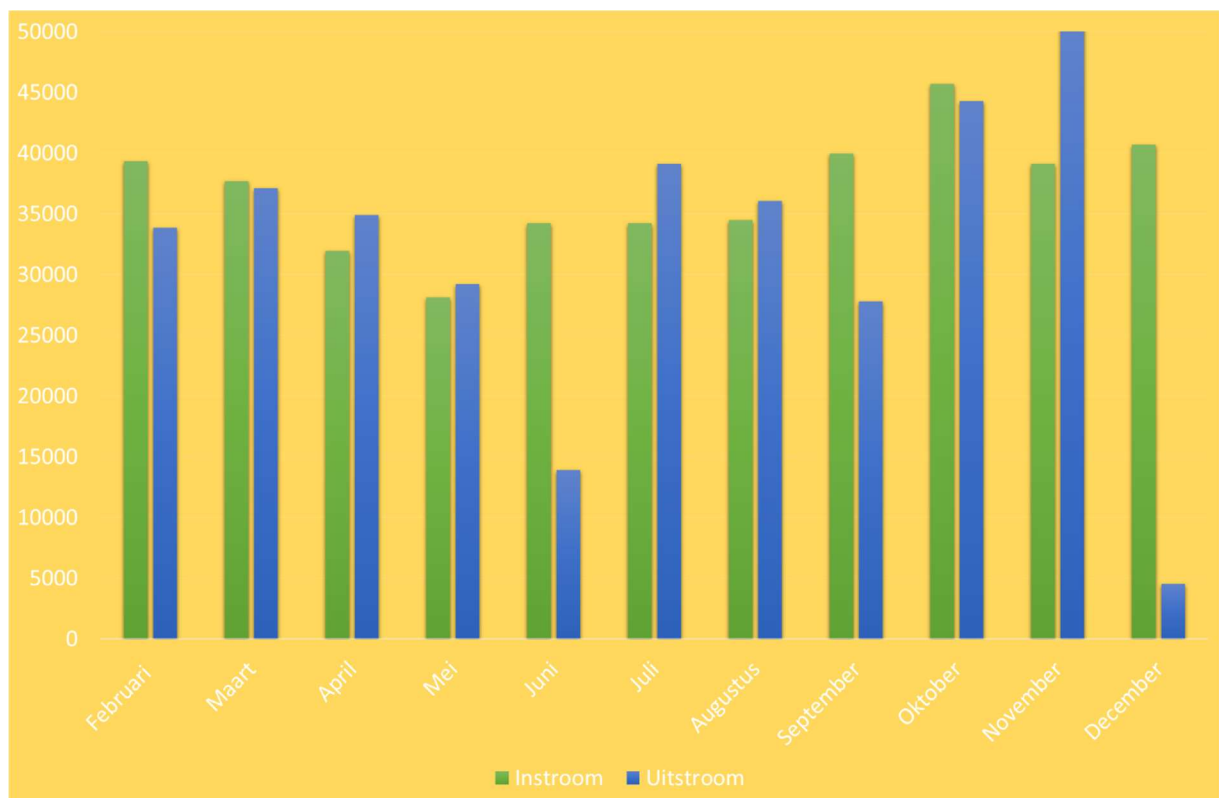

2. Evolutie van de in- en uitstroom

Het aantal begunstigden van een bepaalde maand hangt af van de instroom, maar ook van de uitstroom. Dankzij de telling van de nieuwe aanvragen kunnen wij een eerste idee hebben van de evolutie van deze parameters.

Over het algemeen vertoonde het aantal nieuwe aanvragen voor maatschappelijke hulp een daling van het begin van het jaar tot mei. Nochtans daalde de uitstroom eveneens over dezelfde periode, wat de stijgende tendensen van bepaalde soorten hulp verklaart. Nieuwe aanvragen trokken aan in juni, terwijl de uittredingen het grootst waren in de zomermaanden, tijdens het dieptepunt van het aantal leefloners en in de late herfst.

Grafiek 8 : Evolutie van de mobiliteit (in- en out) van de begunstigden van andere maatschappelijke hulp- en dienstverleningen

We stellen een daling vast van de mobiliteit van het OCMW-publiek tijdens de eerste crisismaanden, wat verklaard zou kunnen worden door de verplichtingen van de lockdown die de interacties beperken tussen begunstigden en OCMW's (moeilijke verplaatsingen, periodes van beperkte permanentie, het betrokken publiek heeft moeilijke toegang tot internet voor de gesprekken op afstand, ...) en de mobiliteit van het publiek is in de herfst nog groter dan aan het begin van het jaar.

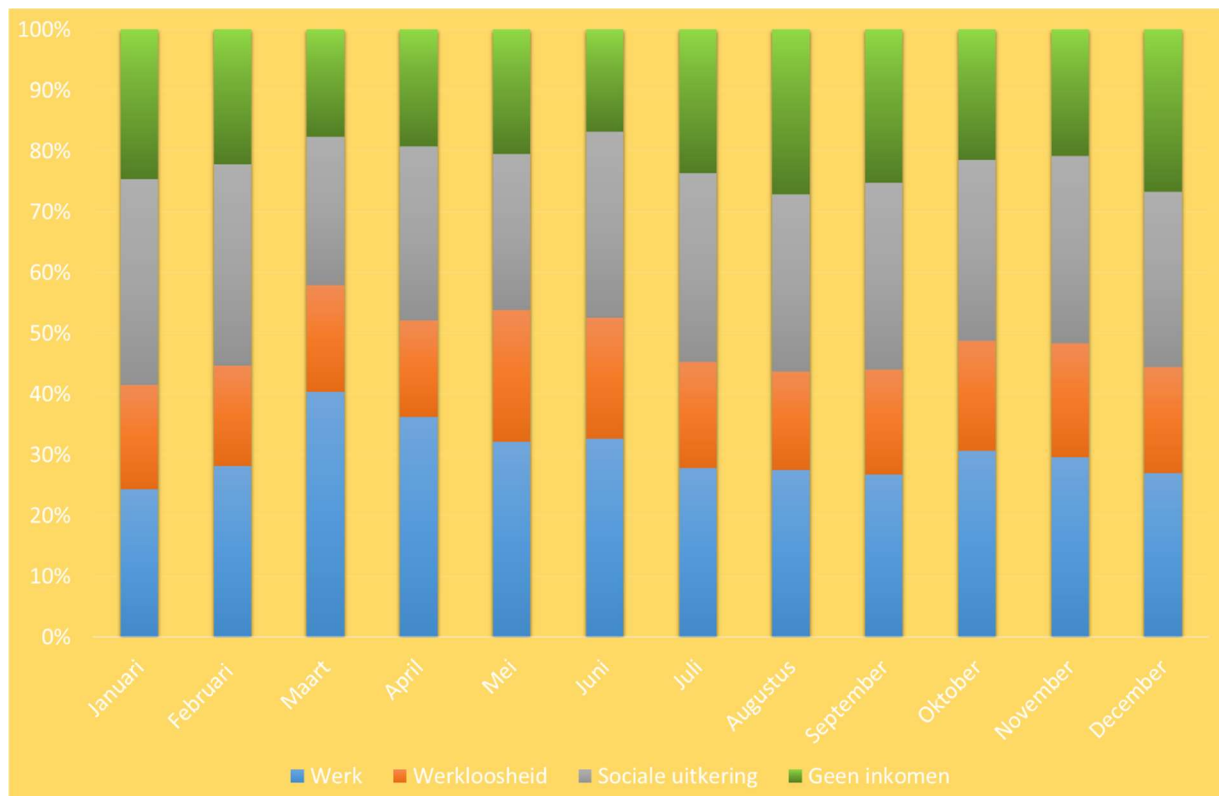

3. Evolutie van het profiel van de begunstigden

3.1. Socio-economisch profiel

Onder de verschillende socio-economische situaties die mogelijk zijn bij de nieuwe steunaanvragers bij het OCMW waren personen die voorheen geen enkel inkomen hadden of een werkloosheidsuitkering, een andere sociale uitkering of nog een arbeidsovereenkomst (voor bepaalde/onbepaalde duur) hadden het meest vertegenwoordigd.

Het aantal personen die voorheen werkzaam waren, is aanzienlijk gestegen tijdens de eerste lockdownperiode, parallel met een daling van het percentage mensen dat voorheen geen inkomen had.

Grafiek 9 : Evolutie van de socio-economische profielen van de nieuwe begunstigden (teruggebracht tot de bekende verhouding).

De verhouding tussen de nieuwe aanvragers keerde vervolgens in de zomermaanden terug naar verhoudingen die vergelijkbaar waren met die van vóór de gezondheids crisis. In het najaar keert het verschijnsel weer om en bereikt het percentage nieuwe aanvragers die voorheen werkzaam waren, een piek in oktober (maar weliswaar lager dan in maart).

We observeren op dit moment geen significante toename van het aandeel zelfstandigen en artiesten die nochtans tijdens de gezondheids crisis zwaar getroffen worden. We veronderstellen dat deze specifieke doelgroepen eerst hun financiële reserves trachten aan te spreken en andere sociale rechten uit te putten alvorens ze een steunaanvraag bij het OCMW indienen.

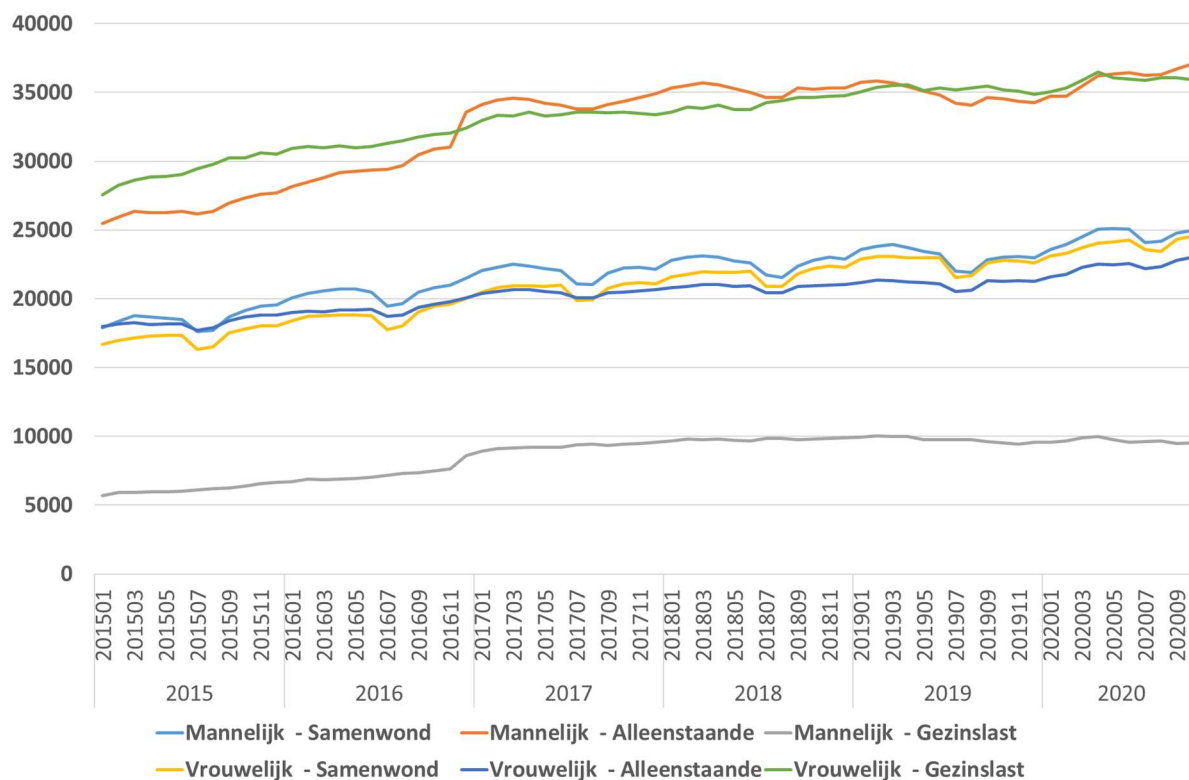
3.2. Socio-demografisch profiel

Via de administratieve gegevens kunnen we ook vaststellen voor welk segment het aandeel in de stijging van het aantal leefloners van februari tot april het grootst was.

Administratieve data:

Er is slechts een klein verschil in de groei van het aantal leefloners per geslacht van februari tot april: mannen +4,3%, vrouwen +3,3%. Hetzelfde geldt voor de categorieën van begunstigten: alleenstaanden (+3,8%), samenwonenden (+3,9%) en personen ten laste (+3,2%).

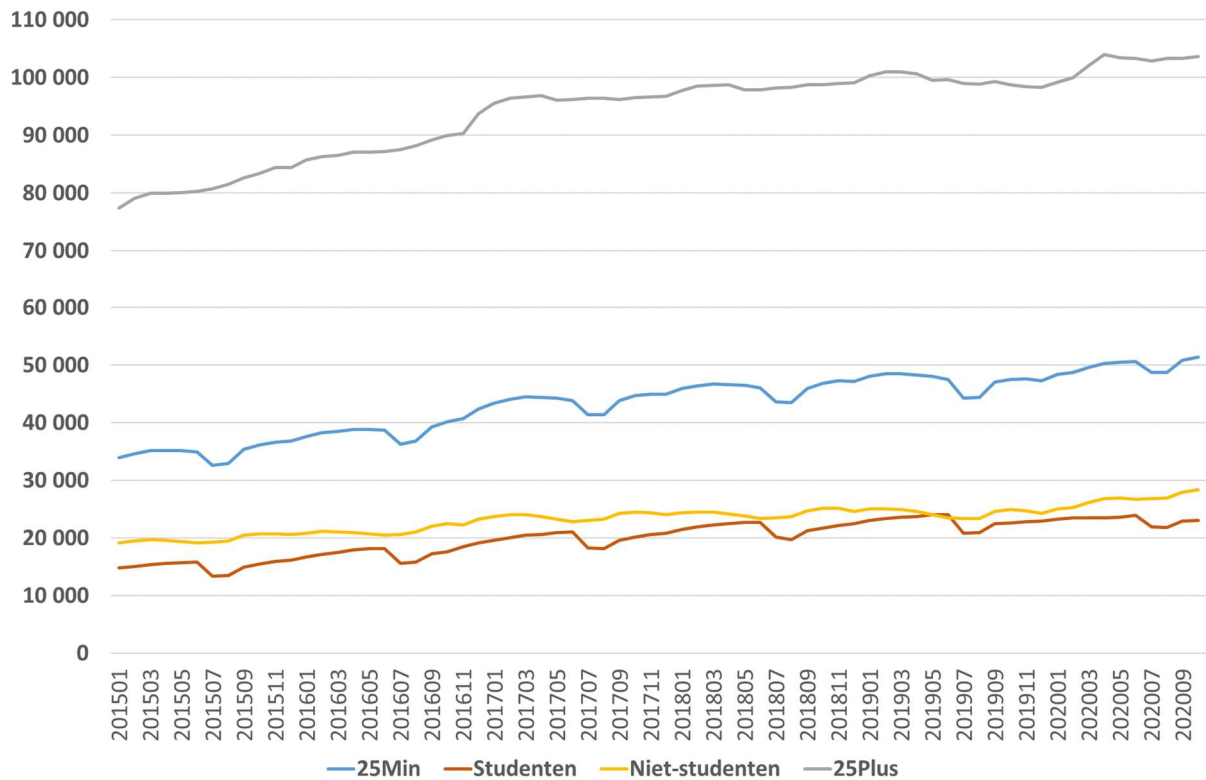
Wanneer we de twee combineren, kunnen we, daarentegen, vaststellen dat, naar verhouding, alleenstaande en samenwonende mannen het meest getroffen door de eerste golf van de gezondheids crisis. Bovendien was er in deze populatie in de daaropvolgende maanden een geringere daling dan in de andere. Volgens de laatste beschikbare gegevens lijkt de tweede golf een groter effect te hebben op samenwonende vrouwen.

Groeipercentage van februari tot april			
	Samenwonend	Alleenstaande	Gezin ten laste
Vrouwelijk	3,2%	3,3%	3,3%
Mannelijk	4,8%	4,3%	3,1%

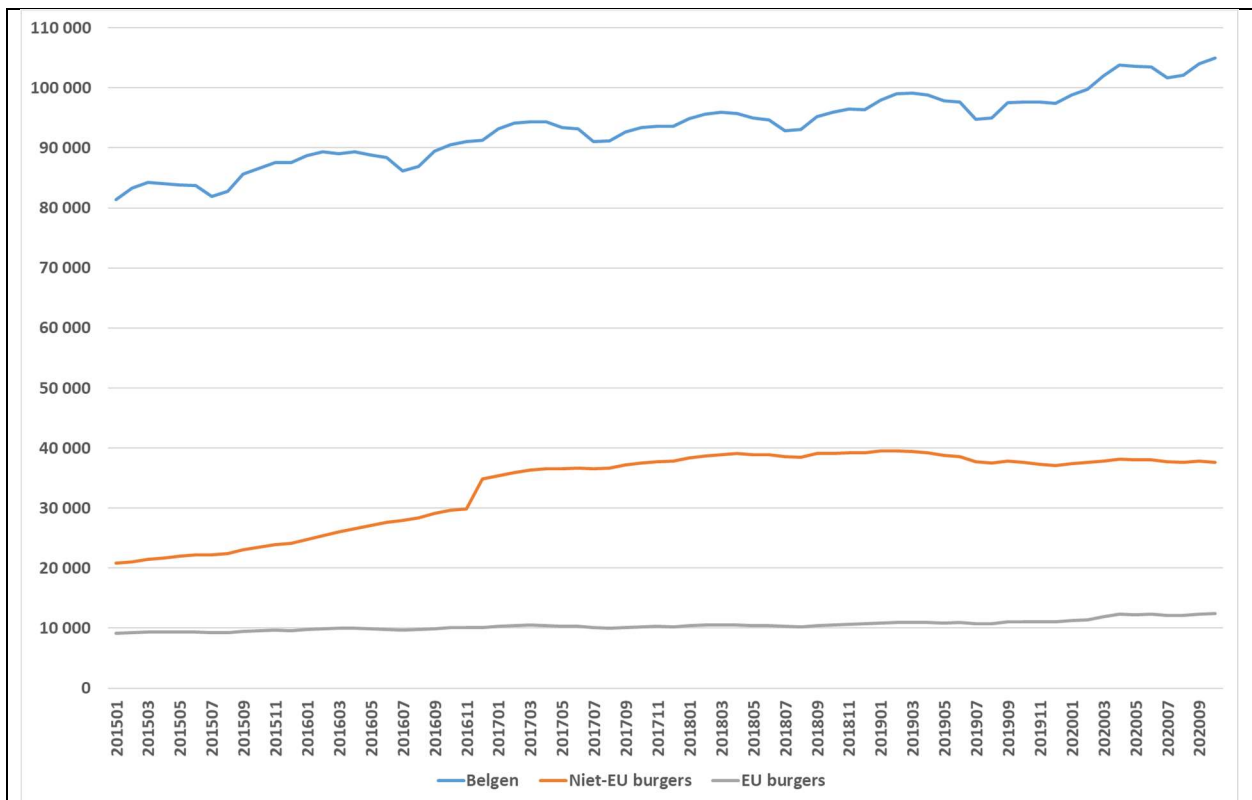
Groeipercentage van augustus tot oktober			
	Samenwonend	Alleenstaande	Gezin ten laste
Vrouwelijk	4,8%	3,1%	-0,4%
Mannelijk	3,2%	2,1%	-1,3%

Begunstigden van 25 jaar en ouder werden in de eerste golf meer getroffen dan degenen die jonger zijn dan 25 jaar: +4,0% vs. +3,2% (van februari tot april). Onder hen zijn de studenten stabiel gebleven (+0,14%) wat gedeeltelijk de stijging van de niet-studenten verklaart (+6,3%). Van augustus tot oktober zijn het de jongeren onder 25 jaar die meer stijgen dan de jongeren boven 25 jaar (+5,5% vs. 0,4%), maar onder de jongeren onder 25 jaar zijn het de niet-studenten die het meest stijgen.

Verhoudingsgewijs is het aantal Europese begunstigden in de eerste golf relatief sneller gestegen dan het aantal Belgische of niet-Europese begunstigden: +8,3% tegenover +4,1% en +1,5%. Uit de laatste beschikbare gegevens blijkt dat de tweede golf een groter effect heeft op de Belgische bevolking.

Onder niet-EU-onderdanen is het aantal erkende vluchtelingen relatief stabiel gebleven en sinds de zomermaanden zelfs licht gedaald, net als voor de gezondheidscrisis.

4. Andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening: uitgaven en subsidies

Omdat er op Federaal niveau bij de POD Maatschappelijke Integratie weinig gegevens beschikbaar waren over de uitgaven van de OCMW's voor andere hulpverlening dan het (equivalent) leefloon, de tewerkstellingen en de medische hulp, heeft de vragenlijst de totale uitgaven van voor de andere maatschappelijke hulp- en dienstverleningen verzameld, evenals het maandelijkse gedeelte dat besteed wordt aan de nieuwe aanvragen aan de gesubsidieerde voedselhulp, om vervolgens de evolutie ervan in te kunnen schatten.

4.1 Subsidies COVID-maatregelen

Via de steekproef schat de studiedienst de maandelijkse uitgaven bij andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening in België tussen 12 en 22 miljoen euro tijdens de laatste maanden. Hiervan werd bijna de helft besteed aan de nieuwe aanvragen. Dit bedrag vertegenwoordigt gemiddeld iets minder dan een honderdtal euro per begunstigde per maand.

In totaal worden de uitgaven voor aanvullende sociale bijstand door de OCMW's tussen april en december op bijna 152 miljoen geraamd. Slechts een deel van deze uitgaven komt daadwerkelijk ten laste van de algemene COVID-19-subsidie, temeer daar een deel ervan via andere kanalen kan worden gesubsidieerd.

4.2 Subsidies COVID-voedselhulp

Wat betreft het koninklijk besluit van 31 maart 2020 houdende de dringende voedselhulpmaatregelen voor de doelgroepen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, worden de uitgaven van de OCMW's sinds het begin van de gezondheids crisis geraamd op 7,5 miljoen euro. Dit bedrag correspondeert met 63% van de 12 miljoen dat de subsidie nu omvat.

5. Dakloosheid

De steden en grote steden werden in het bijzonder aangemoedigd om informatie aan te reiken over het aantal geholpen daklozen alsook de opvangplaatsen die door het OCMW aan de daklozen op hun grondgebied wordt aangeboden.

Het aantal daklozen dat ten laste wordt genomen (ongeacht het soort hulp) wordt sinds de crisis geraamd tussen 9000 en 12 000 personen, met een piek gedurende de zomermaanden.

Het aantal geschatte opvangplaatsen en noodwoningen die door de OCMW's worden beheerd, worden sinds februari respectievelijk tussen 2000 en 3000 en tussen 1500 en 2000 geschat. Het aantal plaatsen in lockdown steeg tot bijna 700 in april en mei en daalde daarna. Naar schatting waren er aan het eind van het jaar iets meer dan 200.

Bijlage: Gegevenstabellen

Tabel 1: Evolutie van het maandelijks aantal begunstigten per type hulp.....	1
Tabel 2: Maandelijks groei van het aantal begunstigten per type hulp	2
Tabel 3: Aantal in- en uitstromen volgens type hulp.....	3
Tabel 4: maandelijks groei van het aantal in- en uitstromen volgens type hulp.....	3
Tabel 5: Situatie van de nieuwe steunaanvragen volgens eerdere socio-economische situatie	4
Tabel 6: Maandelijks aantal en maandelijks groei van het aantal geholpen daklozen.	4

Tabel 1: Evolutie van het maandelijkse aantal begunstigden per type hulp

	Begunstigden* : maandelijks aantal											
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Maatschappelijke hulp- en dienstverlening (Totaal)	293219	298691	299232	296254	295186	315501	310590	309026	321159	322576	311117	347248
1. leefloon	147225	149514	152676	154435	154075	153948	151461	152847	153267	153825	154810	154774
<i>waarvan opleg leefloon</i>	39183	41201	41236	40249	39400	41663	40299	41162	44525	45942	44409	42108
<i>waarvan leefloon in vorm van voorschot</i>	6416	7224	5823	6127	5994	5647	7196	8106	8225	8647	8273	7714
2. equivalent leefloon	11087	11381	11554	11636	11627	11526	11131	11043	11197	11213	11354	12021
3. tewerkstelling	15194	15395	14999	13765	13697	12996	12916	13069	13165	13232	13527	12997
<i>waarvan tijdelijk werkloos</i>			2098	2597	1797	508	142	96	136	322	784	434
4. dringende medische hulp***	17162	16240	16397	15965	15686	16311	16171	17442	18140	18660	19748	19893
5. andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening	159311	155160	154174	148544	147664	156299	163101	167799	181023	193352	195195	214076
<i>waarvan niet-dringende medische hulp***</i>	53600	53795	54218	52785	52922	53501	51327	53784	60490	58422	58328	57937
<i>waarvan hulp betreffende kinderarmoede</i>	10266	9639	8738	6150	5541	5901	5279	4057	7148	10896	7163	9812
<i>waarvan schuldbemiddeling</i>	35260	36739	36118	36191	36262	36829	40009	37608	39355	42309	41125	44772
<i>waarvan financiële hulp</i>	43516	42494	41112	35976	33110	42103	39351	41658	40514	53525	52315	65856
<i>waarvan voedselhulp</i>	38337	39486	31369	37658	45929	45314	33951	33314	39603	54470	56957	64425
* Variabele steekproef van maand tot maand volgens het soort hulp.												
*** Medische hulp: inclusief requisitoria												

Tabel 2: Maandelijke groei van het aantal begunstigden per type hulp

	Begunstigden* : maandelijke groei											
	Jan.-Feb.	Feb.-Maart	Maart-April	April-Mei	Mei-Juni	Juni-Juli	Juli-Aug.	Aug.-Sept.	Sept-Okt.	Okt-Nov.	Nov.-Dec.	
Maatschappelijke hulp- en dienstverlening (Totaal)	1,9%	0,2%	-1,0%	-0,4%	6,9%	-1,6%	-0,5%	3,9%	0,4%	-3,6%	11,6%	
1. leefloon	1,6%	2,1%	1,2%	-0,2%	-0,1%	-1,6%	0,9%	0,3%	0,4%	0,6%	0,0%	
<i>waarvan opleg leefloon</i>	5,1%	0,1%	-2,4%	-2,1%	5,7%	-3,3%	2,1%	8,2%	3,2%	-3,3%	-5,2%	
<i>waarvan leefloon in vorm van voorschot</i>	12,6%	-19,4%	5,2%	-2,2%	-5,8%	27,4%	12,6%	1,5%	5,1%	-4,3%	-6,8%	
2. equivalent leefloon	2,7%	1,5%	0,7%	-0,1%	-0,9%	-3,4%	-0,8%	1,4%	0,1%	1,3%	5,9%	
3. tewerkstelling	1,3%	-2,6%	-8,2%	-0,5%	-5,1%	-0,6%	1,2%	0,7%	0,5%	2,2%	-3,9%	
<i>waarvan tijdelijk werkloos</i>			23,8%	-30,8%	-71,7%	-72,0%	-32,3%	41,2%	136,4%	143,6%	-44,6%	
4. dringende medische hulp***	-5,4%	1,0%	-2,6%	-1,7%	4,0%	-0,9%	7,9%	4,0%	2,9%	5,8%	0,7%	
5. andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening	-2,6%	-0,6%	-3,7%	-0,6%	5,8%	4,4%	2,9%	7,9%	6,8%	1,0%	9,7%	
<i>waarvan niet-dringende medische hulp***</i>	0,4%	0,8%	-2,6%	0,3%	1,1%	-4,1%	4,8%	12,5%	-3,4%	-0,2%	-0,7%	
<i>waarvan hulp betreffende kindarmoede</i>	-6,1%	-9,3%	-29,6%	-9,9%	6,5%	-10,5%	-23,1%	76,2%	52,4%	-34,3%	37,0%	
<i>waarvan schuldbemiddeling</i>	4,2%	-1,7%	0,2%	0,2%	1,6%	8,6%	-6,0%	4,6%	7,5%	-2,8%	8,9%	
<i>waarvan financiële hulp</i>	-2,3%	-3,3%	-12,5%	-8,0%	27,2%	-6,5%	5,9%	-2,7%	32,1%	-2,3%	25,9%	
<i>waarvan voedselhulp</i>	3,0%	-20,6%	20,1%	22,0%	-1,3%	-25,1%	-1,9%	18,9%	37,5%	4,6%	13,1%	
* Variabele steekproef van maand tot maand volgens het soort hulp.												
*** Medische hulp: inclusief requisitoria												

Tabel 3: Aantal in- en uitstromen volgens type hulp

	Instroom en uitstroom* : maandelijks aantal											
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Maatsch. hulp- en dienstverlening IN	40149	39332	37682	31949	28143	34247	34206	34482	39960	45701	39097	40674
Maatsch. hulp- en dienstverlening OUT		33860	37141	34927	29212	13931	39117	36047	27827	44285	50555	4544
Leefloon IN	10121	10091	11461	10471	8516	10175	9930	9605	12813	13793	12286	12041
Leefloon OUT		7802	8299	8712	8876	10303	12417	8218	12394	13234	11300	12077
Eq. Leefloon IN	649	748	799	598	500	593	572	627	861	868	992	1025
Eq. Leefloon OUT		454	626	516	509	695	966	715	707	852	851	357
DMH*** IN	1893	1805	1544	1303	1178	1712	1488	1410	1885	1798	1657	1557
DMH*** OUT		2726	1387	1735	1456	1087	1628	139	1188	1278	569	1412
Anderse hulp- en dienstverlening IN	27107	28239	26338	19649	17594	22931	23993	23955	32576	35495	31367	33621
Anderse hulp- en dienstverlening OUT		32390	27323	25279	18474	14296	17191	19257	19352	23166	29524	14740
* Variabele steekproef van maand tot maand volgens het soort hulp.												
*** Medische hulp: inclusief requisitoria												

Tabel 4: maandelijke groei van het aantal in- en uitstromen volgens type hulp

	Instroom en uitstroom* : maandelijke groei											
	Jan.-Feb.	Feb.-Maart	Maart-April	April-Mei	Mei-Juni	Juni-Juli	Juli-Aug.	Aug.-Sept.	Sept-Okt.	Okt-Nov.	Nov.-Dec.	Dec.-Jan.
Maatsch. hulp- en dienstverlening IN	-2,0%	-4,2%	-15,2%	-11,9%	21,7%	-0,1%	0,8%	15,9%	14,4%	-14,5%	4,0%	-18,2%
Maatsch. hulp- en dienstverlening OUT		9,7%	-6,0%	-16,4%	-52,3%	180,8%	-7,8%	-22,8%	59,1%	14,2%	-91,0%	391,3%
Leefloon IN	-0,3%	13,6%	-8,6%	-18,7%	19,5%	-2,4%	-3,3%	33,4%	7,6%	-10,9%	-2,0%	-42,4%
Leefloon OUT		6,4%	5,0%	1,9%	16,1%	20,5%	-33,8%	50,8%	6,8%	-14,6%	6,9%	34,5%
Eq. Leefloon IN	15,4%	6,8%	-25,1%	-16,4%	18,7%	-3,7%	9,7%	37,4%	0,8%	14,2%	3,3%	7,0%
Eq. Leefloon OUT		37,8%	-17,6%	-1,3%	36,4%	39,0%	-26,0%	-1,1%	20,5%	-0,1%	-58,1%	100,7%
DMH*** IN	-4,7%	-14,5%	-15,6%	-9,6%	45,3%	-13,1%	-5,2%	33,7%	-4,6%	-7,9%	-6,0%	9,0%
DMH*** OUT		-49,1%	25,1%	-16,0%	-25,4%	49,8%	-91,5%	754,3%	7,6%	-55,5%	148,3%	202,4%
Anderse hulp- en dienstverlening IN	4,2%	-6,7%	-25,4%	-10,5%	30,3%	4,6%	-0,2%	36,0%	9,0%	-11,6%	7,2%	-17,3%
Anderse hulp- en dienstverlening OUT		-15,6%	-7,5%	-26,9%	-22,6%	20,3%	12,0%	0,5%	19,7%	27,4%	-50,1%	402,5%
* Variabele steekproef van maand tot maand volgens het soort hulp.												
*** Medische hulp: inclusief requisitoria												

Tabel 5: Situatie van de nieuwe steunaanvragen volgens eerdere socio-economische situatie

	Situatie voor steunaanvraag*											
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Zelfstandig	1,2%	1,1%	1,7%	2,4%	1,7%	1,3%	1,3%	1,2%	1,1%	1,5%	1,5%	1,8%
Arbeidsovereenkomst	7,4%	8,5%	16,0%	14,8%	11,5%	11,1%	9,2%	10,7%	8,9%	11,2%	10,8%	9,7%
Interim	1,5%	2,2%	3,5%	3,0%	2,9%	2,2%	1,6%	1,3%	1,3%	1,4%	1,4%	1,1%
Werkstudent	2,5%	2,1%	3,7%	3,7%	3,8%	2,9%	3,3%	3,2%	4,1%	3,7%	4,1%	3,7%
Artiest	0,0%	0,1%	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Flexi-job	0,5%	0,3%	1,1%	1,0%	1,0%	1,2%	1,0%	1,0%	1,2%	1,3%	1,1%	0,9%
Werkloosheidsuitkering	9,2%	8,3%	11,4%	10,9%	14,2%	11,6%	10,3%	10,3%	10,6%	11,4%	11,9%	11,2%
Pensioen	6,5%	5,2%	4,8%	6,0%	4,5%	4,7%	4,1%	4,5%	4,0%	3,9%	4,8%	4,2%
Leefloon in een ander OCMW	2,7%	2,0%	2,5%	4,0%	3,1%	3,8%	3,3%	2,8%	3,0%	2,4%	2,6%	1,9%
Andere sociale uitkering	8,9%	9,5%	8,6%	9,7%	9,2%	9,3%	10,9%	11,3%	11,9%	12,4%	12,2%	12,3%
Geen inkomen	13,1%	11,1%	11,5%	13,2%	13,4%	9,7%	13,9%	17,2%	15,6%	13,4%	13,2%	17,1%
Andere/Onbekend	46,5%	49,7%	34,8%	31,2%	34,6%	42,1%	41,0%	36,6%	38,2%	37,3%	36,3%	36,0%

Tabel 6: Maandelijks aantal en maandelijkse groei van het aantal geholpen daklozen.

Dakloosheid	Maandelijks aantal*											
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.**	Oktober	November	
Daklozen dat laste wordt genomen door het OCMW	8679	9302	9572	9541	9363	9718	11894	10113	10499	10456	9220	
Beschikbare plaatsen voor nachtopvang (naast COVID-19)	2042	2406	2459	2302	2295	1746	2127	2142	2246	2307	2495	
Beschikbare quarantaineplaatsen Covid-19	-	-	227	670	646	400	163	154	163	160	226	
Noodwoningen	1421	1562	1706	1712	1699	1568	2013	1803	1867	1782	1812	
Dakloosheid	Maandelijks groei*											
Dakloosheid	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.**	Oktober	November	
Daklozen dat laste wordt genomen door het OCMW	-	7,2%	2,9%	-0,3%	-1,9%	3,8%	22,4%	-15,0%	3,8%	-0,4%	-11,8%	
Beschikbare plaatsen voor nachtopvang (naast COVID-19)	-	17,8%	2,2%	-6,4%	-0,3%	-23,9%	21,8%	0,7%	4,9%	2,7%	8,1%	
Beschikbare quarantaineplaatsen Covid-19	-	-	-	195,3%	-3,7%	-38,0%	-59,3%	-5,4%	5,9%	-1,8%	40,9%	
Noodwoningen	-	9,9%	9,2%	0,4%	-0,8%	-7,7%	28,4%	-10,5%	3,6%	-4,5%	1,7%	

* Variabele steekproef van maand tot maand volgens het soort hulp.